

Grafimedia

3de graad D/A-finaliteit
III-Gra-da

BRUSSEL

D/2024/13.758/265

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat lesdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in lesdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de tweede graad

Dit leerplan bouwt verder op het leerplan Grafische technieken, waar leerlingen al aan de slag gingen met aspecten van output voor print. Doelen worden verdiept en verbreed in de derde graad. Leerlingen streven naar een grotere autonomie. Ze werken binnen een grotere complexiteit.

Ze nemen zelfstandig meer initiatief in het totale artistiek proces. Ze creëren persoonlijk artistiek werk en groeien naar een eigenheid binnen Grafimedia.

2.2 Samenhang in de derde graad

2.2.1 Samenhang binnen de studierichting Grafimedia

De vakken van de algemene vorming kunnen Grafimedia ondersteunen. In functie van de specifieke talige opdrachten in deze studierichting is de samenhang met talen belangrijk. De leerlingen werken grafische producten uit met vaak een communicatie-aspect, ze presenteren hun werk ... Ze raadplegen diverse bronnen, in verschillende talen en zullen die bronnen kritisch bekijken en beoordelen. In het Gemeenschappelijk funderend leerplan zijn de doelen die naar Artistieke vorming verwijzen zeker een mogelijkheid om die met Grafimedia te verbinden.

2.2.2 Samenhang over de finaliteiten heen

Alle richtingen binnen het domein Kunst en creatie vertrekken van een gelijkaardige visie op kunstonderwijs, waarbij gewerkt wordt vanuit een artistiek proces.

Leerlingen binnen de dubbele finaliteit experimenteren vooral vanuit een concrete en praktische invalshoek. Ze werken eerder gestructureerd naar een persoonlijk artistiek werk toe. Een artistiek proces richt zich vaak op een specifieke, concrete, afgebakende opdracht.

Binnen de doorstroomfinaliteit worden doelen abstracter, theoretischer en conceptueler benaderd.

Afhankelijk van de school kunnen er verbindingen gevonden worden met Audiovisuele vorming, Beeldende vorming of Beeldende kunst met Fotografie, Crossmedia of Woordkunst-drama.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming, specifieke minimumdoelen en doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Grafimedia voorbereider in de Printmedia.

Het leerplan is gericht op 24 graaduren en is bestemd voor de studierichting Grafimedia.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Grafimedia en het vormingsconcept

Het leerplan Grafimedia is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op de natuurwetenschappelijke en technische vorming en de culturele vorming. De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming

Technische vorming biedt leerlingen de kans om op een wetenschappelijk verantwoorde manier producten te creëren. Iets wetenschappelijk onderzoeken en het technisch realiseren zijn twee zijden van hetzelfde vormingsproces. Leerlingen komen in contact met de fascinerende digitale, technologische ontwikkelingen in onze samenleving. Ze leren nadenken over maatschappelijke en ethische vragen die met wetenschap, techniek en duurzaamheid te maken hebben.

De grafische sector is bij uitstek een snel evoluerende (digitale) sector, waardoor het voor leerlingen niet enkel belangrijk is dat ze leren omgaan met de digitale technologieën, maar ook dat ze daarin leren keuzes maken. Keuzes in functie van toepasbaarheid en functionaliteit maar ook van duurzaamheid en (economische en ethische) verantwoordelijkheid.

Culturele vorming

Culturele vorming biedt leerlingen mogelijkheden om kunst en cultuur te verkennen en te verwerken. Leerlingen onderzoeken hoe de wereld of de samenleving is en verbeelden hoe die zou kunnen zijn. Kunst stimuleert hen om met een kritische en open blik cultuur waar te nemen. Via kunst en cultuur komen ze ook in contact met het artistieke. Artistieke uitingen van zichzelf en anderen raken en inspireren leerlingen. Zo groeit hun cultureel bewustzijn en ontwikkelen ze hun creatief denken en doen. Dat draagt bij tot hun persoonlijke ontwikkeling in relatie met de anderen.

Verbeelding

Kunst geeft een specifiek creatieve, verbeeldende kijk op de mens, de wereld en op God. Verbeelding breidt het voorstellingsvermogen van leerlingen uit en geeft ruimte om datgene wat niet onmiddellijk tastbaar is, uit te drukken en over te dragen. Leerlingen krijgen kansen om nieuwe werelden te leren kennen en te maken. Via kunst stimuleren we leerlingen om hun verbeeldingskracht te beleven, te versterken, vorm te geven en ervan te genieten. Aan de grondslag van een artistieke, kunstzinnige ervaring ligt de verbeelding.

Duurzaamheid

Werken vanuit duurzaamheid legt sterk de nadruk op de intrinsieke verbondenheid van alle dingen en mensen en het behoud en de verbetering van een duurzame wereld. Inhoudelijk gaat het ook om het belang van biodiversiteit en duurzaam omgaan met technologie met aandacht voor ecologie.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Technologisch en theoretisch inzicht krijgen in het grafimediaproces

Leerlingen krijgen inzicht in de technieken en principes van de grafische en digitale sector, een sector waarbij het in de meeste gevallen draait om het visualiseren van communicatie, het omzetten van een

boodschap naar printgerichte media. Ze volgen de technische evolutie en nieuwe tendensen van deze snel evoluerende industrie op de voet.

Verbeeldingskracht en vakdeskundigheid inzetten bij de creatie van grafische producten

Via hun creativiteit en verbeelding krijgen leerlingen respect voor de beeldtaal en creëren ze kruisbestuivingen tussen verschillende disciplines. Ze ontwikkelen beeldtaal waarmee ze hun expressieve mogelijkheden verruimen. De leerlingen ontwikkelen hun grafisch denken, voelen en handelen en tonen hun werk. Het ontwikkelen van ideeën, het onderwerp abstracter leren benaderen en out of the box denken hangen hier allemaal mee samen.

3.3 Opbouw

Dit leerplan bestaat uit deze rubrieken:

- Basisvaardigheden;
- Briefing en brainstorm;
- Creatie;
- Realisatie;
- Kunstbeschouwing;
- Onderzoekscompetentie.

Dit leerplan biedt de ruimte om zelf keuzes te maken in het clusteren van doelen en zo tot dwarsverbanden te komen.

3.4 Aandachtspunten

Graadleerplan

Het leerplan Grafimedia is een graadleerplan. Als lerarenteam spreid je de leerplandoelen over de twee leerjaren waarbij overleg en een planmatige aanpak cruciaal zijn.

Het is belangrijk om het leerplan in zijn geheel te beschouwen waarbij verschillende leerplandoelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en over de rubrieken heen moeten worden bekeken en aangepakt. De ordening in dit leerplan leidt niet tot een organisatie van een afzonderlijke vakkenstructuur. Het is vanuit pedagogisch-didactisch standpunt dan ook absoluut nodig om degelijke samenhang te brengen tussen praktijk en theorie. Dat betekent dat er voor het specifieke deel van de studierichting geen verdeling is in vakken. In de leerplandoelen vormen theorie en praktijk een geheel, waardoor de afstemming van de theorie op de praktijk optimaal wordt.

Artistiek proces

Het artistiek proces is eigen aan de kunstrichtingen. Het speelt in alle specifieke leerplannen van het domein Kunst en creatie een belangrijke rol. Vanuit elke studierichting wordt het artistiek proces specifiek ingevuld. Er zullen gelijkenissen zijn met andere studierichtingen, maar ook duidelijke verschillen. Het kan interessant zijn om het artistiek proces te realiseren via cross-overs.

Artistiek proces wordt ruim geïnterpreteerd. Ook reflecteren, presenteren, inspiratie zoeken, onderzoeken, experimenteren, betekenis geven zijn delen van het artistiek proces. Het artistiek proces kan organisch verlopen, het is geen stapsgewijs proces. Leerlingen gaan aan de slag met diverse vormgevingsmiddelen, technieken, materialen en leren ze de mogelijkheden en beperkingen ervan kennen. Ze verdiepen het artistiek denken, voelen en handelen. Het artistiek proces kan zowel een proces, een resultaat, een concept of een creatie omvatten.

Werkplekleren

Verschillende vormen van werkplekleren kunnen een meerwaarde bieden voor de realisatie van dit leerplan en voor de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Werkplekleren omvat een breed continuüm van leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en beroepsgerichte competenties waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het kan onder meer gaan om gesimuleerde werkomgevingen, observatie-activiteiten, praktijklessen op verplaatsing, leerlingstages ... De school heeft de ruimte om een beleid uit te stippelen over welke vormen van werkplekleren een plaats krijgen in de lespraktijk en met welk doel werkplekleren wordt ingezet.

Onderzoekscompetentie

De onderzoekscompetentie moet worden gerealiseerd met inhouden van dit leerplan die gerelateerd zijn aan specifieke minimumdoelen. Je overlegt op schoolniveau welke keuzes worden gemaakt met betrekking tot de realisatie van de onderzoekscompetentie. Op de PRO-tegel [onderzoekscompetentie](#) kan je voor elke studierichting terugvinden via welke leerplannen onderzoeken kan worden gerealiseerd.

Bij LPD 32 geven we aan met welke inhouden de onderzoekscompetentie moet worden gerealiseerd. Op de leerplanpagina vind je meer informatie over en een aantal mogelijke voorbeelden van hoe je via specifieke inhouden van dit leerplan met je leerlingen kan werken aan de onderzoekscompetentie.

Vakterminologie

Het correct gebruik van vakterminologie in het atelier, in de praktijk- en theorielessen is essentieel voor heldere communicatie binnen dit vakgebied, waardoor leerlingen in staat zijn om complexe ideeën en concepten nauwkeurig te beschrijven. Het stimuleert kritisch denken en analyse, omdat het leerlingen aanmoedigt om de betekenis van termen te doorgronden en verbanden te leggen tussen verschillende begrippen, wat bijdraagt aan een diepgaand begrip van de leerstof.

3.5 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Basisvaardigheden

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures, registratiesystemen).

Wenk: Door in teamverband te werken leren de leerlingen (met respect) samenwerken, elkaars talenten benutten, afspraken respecteren (onderlinge afspraken, schoolreglement, afspraken met externe partijen). Je kan leerlingen wijzen op het op een respectvolle en aangename manier communiceren met elkaar.

Je kan aandacht besteden aan MIS-systemen (management information system) en productieworkflow.

LPD 2 De leerlingen houden rekening met kwaliteitsstandaarden en -normen.

Wenk: Kwaliteitsbewust handelen uit zich in zorgvuldig werken, het hebben van aandacht voor details, het controleren van het eigen werk op fouten, het voortdurend reflecteren en zich bijsturen met het oog op het bereiken van de verwachte kwaliteit. Je kan dat zowel op het niveau van het proces als op niveau van het product nastreven.
Je kan best rekening houden met kwaliteitsnormen als resolutie, bestandsgrootte, kleur ...

LPD 3 De leerlingen handelen economisch en duurzaam.

Wenk: Je kan aandacht vragen voor het opladen van *devices* thuis.
Je kan rekening houden met timemanagement voor een bepaald project en de relatie tussen kostprijs en efficiëntie.

LPD 4 De leerlingen respecteren de beroepsethiek, de GDPR-regelgeving en het intellectueel eigendomsrecht.

Duiding: Beroepsethiek speelt een belangrijke rol bij het uitvoeren van opdrachten. Het is essentieel dat leerlingen zich bewust zijn van de ethische aspecten van hun werk. Het is van belang dat zij kennis hebben van de wet- en regelgeving omtrent privacy (GDPR) en intellectueel eigendomsrecht, en die naleven bij het uitvoeren van een opdracht. Dat betekent dat zij zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en auteursrechtelijk beschermd materiaal. Door de wet- en regelgeving te volgen, tonen leerlingen dat ze respect hebben voor de rechten van anderen en dragen zij bij aan een professionele en verantwoordelijke werkhouding.

Wenk: Je kan de leerlingen wijzen op de belangrijkste regels van de GDPR en hen bewust maken van de noodzaak om persoonsgegevens te beschermen.
Je kan het verschil tussen intellectueel eigendomsrecht, portretrecht en auteursrecht duiden en aan de hand van concrete voorbeelden tonen hoe dit in de praktijk werkt.

LPD 5 De leerlingen handelen volgens de veiligheids- en milieuvoorschriften.

LPD 6 De leerlingen nemen een ergonomische houding aan bij werkzaamheden.

Wenk: Je kan de relatie leggen tussen een ergonomische houding en het voorkomen van lichamelijke klachten op lange termijn.

4.2 Briefing en brainstorm

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 7 De leerlingen detecteren de gewenste product- en productievereisten aan de hand van

- **productieorder en -voorschriften;**
- **een informatiegesprek met klanten.**

Wenk: Het is belangrijk dat de leerlingen leren hoe ze een goed informatiegesprek kunnen voeren en wat de juiste vragen zijn om de gewenste product- en productievereisten van de klant te achterhalen.

Je houdt best rekening met de communicatieve vaardigheden van de leerlingen en stimuleert hen om actief te luisteren naar de klant en door te vragen, om zo hoofdzaak en bijzaak van de gewenste product- en productievereisten te onderscheiden. Je kan aandacht besteden aan het gebruik van het juiste vakjargon.

LPD 8 De leerlingen voeren de verschillende stappen uit die de productie – in functie van de realisatie – moet doorlopen en sturen bij waar nodig.

★ **Grafisch productieproces, druk- en afwerkingstechnieken**

2de graad: II-GrTe-da LPD 9, 10, 11, 12

Duiding: De verschillende fasen van het grafisch productieproces: voorbereiding; ontwerp en lay-out; drukvormvervaardiging; outputrealisatie(drukken, printen ...); afwerken.

Wenk: Je kan leerlingen zelf voorstellen laten doen voor projecten waarin het ontleden van de verschillende fasen aan bod komt.

LPD 9 De leerlingen zoeken inspiratie- en documentatiemateriaal (in databanken) in relatie met product- en productievereisten.

Wenk: Je kan de leerlingen ook hun gevonden inspiratiemateriaal laten presenteren aan de hand van een moodboard, woordspin, dummy of mock-up.

LPD 10 De leerlingen houden bij hun realisaties rekening met de impact van kleuren op een doelgroep.

Wenk: Je kan rekening laten houden met de leeftijd, geslacht en culturele achtergrond van de doelgroep om te bepalen welke kleuren geassocieerd kunnen worden met specifieke emoties of waarden.

Je kan leerlingen laten experimenteren met verschillende kleurcombinaties om te zien hoe die de algehele toon en boodschap van het project beïnvloeden.

Je kan gebruik laten maken van enquêtes, focusgroepen of andere vormen van gebruikerstests om gegevens te verzamelen over hoe de kleuren worden waargenomen en of ze de boodschap van het project versterken of afzwakken.

4.3 Creatie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 11 De leerlingen doorlopen een artistiek proces vanuit verbeelding.

Samenhang derde graad: I-II-III-GFL LPD 14; III-Cro-da LPD 7

Wenk: Bij het doorlopen van een artistiek proces kan je denken aan

- het selecteren van ideeën zoals bij eigen gedachten en gevoelens stilstaan, artistieke werken bestuderen, indrukken of objecten verzamelen;
- het koppelen van de eigen bedoeling aan vormgeving via methodes zoals trial and error, try-out;
- het gebruiken van basistechnieken.

Wenk: Je kan leerlingen een logboek of procesboek laten bijhouden.

LPD 12 De leerlingen passen de basisprincipes van typografie toe.

2de graad: II-GrTe-da LPD 11, 12

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op de keuze van een geschikt lettertype, het gebruik van voldoende witruimte, het toepassen van consistentie in de grootte, het gewicht en de kleur van de tekst, het gebruik van hiërarchie, aandacht voor uitlijnen en het vermijden van overdreven gebruik van decoratieve elementen, zoals gekke kleuren, schaduwen of andere effecten.

LPD 13 De leerlingen bepalen schikking, compositie en kleur aan de hand van tekstontleding, voorstudies en documentatiemateriaal.

2de graad: II-GrTe-da LPD 17

Wenk: Het maken van voorstudies kan leerlingen helpen om verschillende opties te verkennen en te experimenteren met verschillende schikkingen, composities en kleuren voordat ze een definitieve beslissing nemen. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld schetsen maken van verschillende arrangementen van objecten of kleurenpaletten uitproberen voordat ze beslissen welke het beste werken.

LPD 14 De leerlingen integreren grafische vormkarakteristieken in doelgroep- en resultaatgericht ontwerp en lay-out.

Duiding: Voorbeelden van vormkarakteristieken: vormcontrast (groot en klein, veel en weinig, dik en dun, lijn en vlak, recht en krom ...), vormfamilie, -kleur, -textuur (patronen, arcering ...), beweging (statisch, dynamisch ...) ...

Wenk: Het is belangrijk dat leerlingen begrijpen voor wie het ontwerp is bedoeld en wat het doel ervan is. Hierdoor kunnen leerlingen bepalen welke grafische vormkarakteristieken relevant zijn voor het ontwerp en hoe die kunnen bijdragen aan het behalen van het gewenste resultaat.

Je wijst er best op dat online toepassingen andere wetmatigheden kennen dan toepassingen voor druk of print.

LPD 15 De leerlingen analyseren het verband tussen 3D-situaties en bijbehorende 2D-voorstellingen.

Samenhang derde graad: III-Cro-da LPD 17

Wenk: Je kan het verband leggen tussen verpakkingen en kapvormen. Je kan leerlingen computermodellering laten gebruiken om het verband tussen 3D-situaties en bijbehorende 2D-voorstellingen te onderzoeken. Ze kunnen bijvoorbeeld een 3D-object maken met behulp van 3D-tekensoftware zoals in Adobe Illustrator© of SketchUp© en het vervolgens in 2D afbeelden.

LPD 16 De leerlingen ontwerpen en bewerken illustratieve content d.m.v. analoge en digitale teken- en collagetechnieken.

2de graad: II-GrTe-da LPD 13

LPD 17 De leerlingen passen digitale beeldbewerking en beeldmanipulatie toe met inbegrip van colour management en beeldresolutie, en houden rekening met de vormvereisten voor het beeldmateriaal.

2de graad: II-GrTe-da LPD 14

Extra: Je kan ook animatie binnen deze softwarepakketten bekijken.

LPD 18 + De leerlingen creëren digitale beelden en houden daarbij rekening met fotografische aspecten.

Samenhang derde graad: III-Cro-da LPD 14+

Wenk: Fotografische aspecten zijn: standpuntkeuze, compositie, kadrering, licht en kleur, cameragebruik.

LPD 19 De leerlingen bepalen de lay-out en vertalen die naar opmaakparameters voor grafische output.

Wenk: Je kan gebruik laten maken van stramienen en stijlen.

LPD 20 De leerlingen houden bij de opmaak rekening met taalwissels.

Wenk: Je kan hier het aspect 'werken met lagen' meenemen.

LPD 21 De leerlingen plaatsen tekst-, illustratie- en beeldmateriaal op basis van de gemaakte lay-out in grafische toepassingen.

4.4 Realisatie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 22 De leerlingen controleren digitale bestanden op bruikbaarheid in functie van digitale en druktechnische publicatie of reproductie en houden rekening met de vormvereisten.

LPD 23 De leerlingen passen impositietechnieken toe met behulp van impositiesoftware.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan CTP, workflow automatisatie, programma's als Kodak Preps®, Agfa Apogee®, Prinect®, XMF® ...

LPD 24 De leerlingen maken, controleren en sturen proeven intern of extern door met het oog op fiat.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het *preflighten*, aan Certified Pdf, aan het bewerken van pdf ...

LPD 25 De leerlingen voeren opmaaktechnische correcties uit.

Duiding: Opmaaktechnische correcties zijn belangrijk omdat ze de presentatie van een document verbeteren en het aantrekkelijker maken voor lezers. Ze helpen ook om de leesbaarheid en toegankelijkheid van de inhoud te verbeteren en kunnen helpen om de boodschap van het document beter over te brengen.

Wenk: Opmaaktechnische correcties verwijzen naar wijzigingen in de lay-out, vormgeving en opmaak van tekst of documenten. Dit kan onder meer het volgende omvatten:

- marges en indeling: aanpassingen aan de marges en indeling van een document om de uitlijning en leesbaarheid te verbeteren of het document te voorzien van noodzakelijke afloop;
- lettertype en grootte: wijzigingen in de lettertypestijl, -grootte en -kleur om de tekst duidelijker te maken en het visuele aspect van het document te verbeteren;
- paginanummering: het toevoegen, wijzigen of verwijderen van paginanummering in een document;
- kop- en voetteksten: het aanpassen van de inhoud en het uiterlijk van kop- en voetteksten van een document;
- opsommingstekens en nummering: het toepassen van een consistente opmaak voor opsommingstekens en nummering, zodat deze goed passen bij de stijl van de rest van het document;
- afbeeldingen en grafieken: het opmaken en aanpassen ervan zoals het wijzigen van de grootte, positie en het bijsnijden van afbeeldingen;
- koppelingen: bijwerken of herstellen van aangepaste koppelingen.

LPD 26 De leerlingen gebruiken digitale bestandsformaten in functie van de uit te voeren opdracht en organiseren het bestandsbeheer volgens afspraken.

Samenhang derde graad: III-Cro-da LPD 24

Wenk: Je laat leerlingen best een duidelijke mappenstructuur creëren met beschrijvende bestandsnamen, zodat ze snel vinden wat ze zoeken. Laat ze gebruik maken van metadata en stimuleer het maken van back-ups.

LPD 27 De leerlingen leveren eindproducten op geschikt voor meerdere platformen voor publicatie en voor crossmediale toepassingsmogelijkheden.

- Wenk: Je kan aandacht besteden aan social media, apps, e-pub, flipbook
- Je kan dit eindproduct bekomen via digitale print, offset, zeefdruk, inkjet, laserprint, plotten ...
- Je kan aandacht besteden aan afwerkingstechnieken.
- Extra: Je kan *Print and sign* betrekken.

LPD 28 + De leerlingen passen variabele data printing toe.

LPD 29 De leerlingen houden rekening met de aard, de samenstelling en eigenschappen van drukdragers en andere grondstoffen met betrekking tot de output van de producties.

4.5 Kunstbeschouwing

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 30 De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen.

Samenhang derde graad: III-Cro-da LPD 29; III-Ges-da LPD 8

- Wenk: Je kan de leerlingen afbeeldingen, video's of informatie over kunstuitingen laten verzamelen uit verschillende stromingen en periodes. Het is belangrijk om hen te laten zoeken naar werken die representatief zijn voor de specifieke stroming of periode. Je kan de leerlingen die kunstuitingen laten analyseren door aandacht te besteden aan de artistieke technieken, stijlen en thema's die in de werken voorkomen. Ze kunnen ook kijken naar de historische, culturele en sociale context waarin de werken zijn gemaakt.

LPD 31 De leerlingen reflecteren vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten.

Samenhang derde graad: III-Cro-da LPD 30

- Wenk: Je kan werken met perspectiefwisseling, waarbij leerlingen verschillende perspectieven innemen, zoals die van de ontwerper, de critici, de kijkers, enzovoort, om te begrijpen hoe de betekenis van een kunstwerk kan variëren afhankelijk van wie er naar kijkt en hoe het wordt bekeken.
- Je kan wijzen op de appelwaarde die kunst heeft: kunst kan ontroeren, bevreemden, ontzetten, verzachten ...

4.6 Onderzoekskompetentie

Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 32 De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhouden van dit leerplan.

Samenhang derde graad: I-II-III GFL LPD 21, 22, 23, 27

Duiding: Specifieke inhouden van dit leerplan zoals

- artistiek proces;
- kunstbeschouwing;
- verband tussen 2D en 3D;
- ...

Wenk: Bij fasen in een onderzoekscyclus kan je denken aan: oriëntatie, probleem(stelling) of onderzoeksvraag, onderzoeksmethode, gegevensverzameling, analyse, conclusie, rapportering. Afhankelijk van de context kunnen een of meerdere fasen in de onderzoekscyclus zelfstandig of onder begeleiding gebeuren.

Wenk: Leerplandoelen uit de krachtlijn en de rubriek “betekenisvol leren en kiezen” van het Gemeenschappelijk funderend leerplan bereiden voor op een onderzoekscyclus. Leerlingen leren zo vanaf het eerste jaar om doelgericht informatie op te zoeken in diverse bronnen, de informatie doelgericht te beoordelen en te verwerken op een kritische en systematische manier. Ook leren ze om cyclisch te reflecteren over hun leerproces en dat doelgericht bij te sturen. In het Gemeenschappelijk funderend leerplan vind je suggesties om met die doelen aan de slag te gaan en een leerlijn op te bouwen waardoor leerlingen in de derde graad in staat zijn om een onderzoekscyclus te doorlopen.

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Variabele data printing (VDP)

Variabele data printing (VDP) is een print- of druktechniek waarbij individuele, unieke gegevens op elke afdruk worden afgedrukt. Hierbij worden variabele gegevens, zoals namen, adressen, afbeeldingen en andere gegevens, gebruikt om gepersonaliseerde afdrukken te maken.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met voldoende oplaadpunten;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met een bergruimte met de nodige nutsvoorzieningen om materiaal of /grondstof te stapelen, leermiddelen, materiaal, didactisch materiaal en onderhoudsmateriaal op te bergen ...
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Om kennis en vaardigheden geïntegreerd aan te reiken en het procesmatig werken te versterken is een goed uitgerust competentiecentrum noodzakelijk waarbij de ruimte voor het aanleren van vaardigheden en het instructielokaal één geheel vormen of dicht bij elkaar gelegen zijn.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

- Digitaal fototoestel;
- PMS-waaiër;
- SRA3-kleurenprinter;
- Grootformaatprinter met rol drukdrager en tonermateriaal en snijplotter.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- een actueel computersysteem met de nodige software voor paginaopmaak, vectorieel tekenen, digitale beeldbewerking en impositie. De gebruikte programma's werken met een aanvaardbare performantie op dit computersysteem. Dit computersysteem is verbonden met internet als dit vereist is voor de doelen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom

Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen (MD), de specifieke minimumdoelen (SMD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 1, BK o
2	BK 2; BK m
3	BK 3
4	BK 16; BK e; BK i
5	BK 4; BK s
6	BK 4
7	BK 5; BK t
8	BK 6; BK h; BK j; BK u
9	BK 7
10	BK k
11	MD 16.04
12	BK g, BK q
13	BK q
14	BK g
15	SMD 06.11.01
16	BK 10; BK 12
17	BK 11; BK 15; BK b; BK c; BK v
18 +	-
19	BK 10
20	BK p
21	BK 10

22	BK 8; BK u
23	BK 14; BK 15; BK l
24	BK 13
25	BK r
26	BK f
27	BK d; BK n
28 +	-
29	BK a
30	SMD 04.03.01
31	SMD 04.03.02
32	SMD 01.01.01

8.2 Minimumdoelen basisvorming

- 16.04 De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces vanuit verbeelding.
Voetnoot:
Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

8.3 Specifieke minimumdoelen

- 01.01.01 De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.
- 04.03.01 De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en westerse en niet-westerse samenlevingen.
Voetnoot:
De specifieke eindterm wordt gerealiseerd in de context van de betrokken studierichting.
- 04.03.02 De leerlingen reflecteren vanuit meerdere perspectieven over de betekenis van kunst en kunstuitingen in diverse contexten.
- 06.11.01 De leerlingen analyseren het verband tussen 3D-situaties en bijbehorende 2D-voorstellingen.
Voetnoot:
Rekening houdend met de context van de studierichting.

8.4 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen nemen kennis van productieorder en -voorschriften.
6. De leerlingen houden rekening met de verschillende stappen die de productie in functie van de realisatie moet doorlopen.
7. De leerlingen zoeken documenten of foto's op (in databanken).
8. De leerlingen controleren digitale bestanden op bruikbaarheid in functie van digitale en druktechnische publicatie of reproductie.
9. De leerlingen maken op basis van de ontleding van de inhoudelijke content een versie van het product op.
10. De leerlingen bewerken de content.
11. De leerlingen passen beeldbewerking en beeldmanipulatie toe op het beeldmateriaal.
12. De leerlingen bewerken de illustratieve content.
13. De leerlingen maken, controleren en sturen proeven intern of extern door met het oog op fiat.
14. De leerlingen passen impositietechnieken toe.
15. De leerlingen gebruiken software en hardware op een efficiënte manier.
16. De leerlingen werken deontologisch.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Aard, eigenschappen en samenstelling van drukdragers en andere grondstoffen met betrekking tot de output van de producties
- b. Beeldresolutie
- c. Color Management
- d. Crossmediale toepassingsmogelijkheden
- e. Deontologie en beroepsethiek in functie van de uit te voeren opdracht
- f. Digitale bestandsformaten in relatie tot de eigen werkzaamheden
- g. Doelgroep- en resultaatgerichte lay-out en typografie
- h. Druk- en drukafwerkingstechnieken
- i. GDPR en intellectueel eigendomsrecht in relatie tot de eigen werkzaamheden
- j. Grafisch productieproces met betrekking tot de realisatie van het product
- k. Impact van kleuren op de doelgroep
- l. Impositie en impositiesoftware
- m. Kwaliteitsstandaard en -normen
- n. Platformen voor publicatie
- o. Registratiesystemen
- p. Taalwissels
- q. Tekstontleding
- r. Uitvoering van opmaak technische correcties
- s. Veiligheids- en milieuvoorschriften
- t. Vormvereisten van digitale bestanden in functie van de output
- u. Vormvereisten van het grafisch digitaal product in functie van het druk- en afwerkingsproces of het gewenste mediakanaal
- v. Vormvereisten voor beeldmateriaal in functie van het eindproduct

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	5
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de tweede graad	7
2.2	Samenhang in de derde graad	7
2.2.1	Samenhang binnen de studierichting Grafimedia	7
2.2.2	Samenhang over de finaliteiten heen.....	7
2.3	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	8
3.1	Grafimedia en het vormingsconcept	8
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	9
3.4	Aandachtspunten.....	9
3.5	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	10
4.1	Basisvaardigheden	10
4.2	Briefing en brainstorm	11
4.3	Creatie	12
4.4	Realisatie.....	14
4.5	Kunstbeschouwing	16
4.6	Onderzoekscompetentie.....	16
5	Lexicon	17
6	Basisuitrusting	17
6.1	Infrastructuur	18
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	18
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	18
7	Glossarium.....	18

8	Concordantie	20
8.1	Concordantietabel.....	20
8.2	Minimumdoelen basisvorming	21
8.3	Specifieke minimumdoelen.....	21
8.4	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	22

ONTWERP